

ויזרע יצחק

שנה יח'

פרשת "נצבים"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
הפטרה: "שוש אשיש"	"ויזרע יצחק"	כניסה	18:04	18:19	18:10
בז' אלול תשפ"ה	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	19:15	19:17	19:17
		ר"ת	19:50	19:52	19:51

הג'גים לפרשת השבוע

"אתם נצבים לפני ה' א-להיכם" (דברים כט' ט)

לפי ה"ספורנו" דברי משה הם אזהרה לב"י, היות שמשה מתכוון להכניס את ב"י בברית עם הקב"ה לכן הוא בא ומזכיר שהם "נצבים לפני ה'", כאומר, אולי אתם יכולים להטעות אותי ולהיראות כלפי חוץ כאילו אתם מקבלים את הברית אך בפנימיותכם לא תקבלו אותה, אך אל תשכחו שאת הקב"ה אי אפשר להטעות, ועליכם לקבל את הברית על דעתו.

"ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית ואת האלה הזאת" (דברים כט' יג)

מבאר רבינו בחיי שכוונת הכתוב לומר שלא רק בדור הזה "אנכי כורת את הברית ואת האלה", כלומר לא רק אתכם שעומדים כאן עמנו "היום לפני ה' א-להינו", אלא אפילו "את אשר איננו פה עמנו היום", כלומר אינו נוכח בברית הזאת. ונכון לומר כן לפי שהאב הוא השורש והבנים הם ענפים העתידים לצאת מכוחו, ולכן יכול השורש לחייב באלה את הדורות הבאים. ולפי חז"ל כל הנפשות שנבראו מבראשית היו שם, למרות שהגוף עדיין לא נברא. ולפי זה יש לפרש את הכתוב "ואת אשר איננו פה", שאיננו עמנו היום בגוף אך ישנו בנפש. והזכיר הכתוב בלשון עמידה כפי הלשון שנאמר במלאכי השרת "בין העומדים האלה" (זכריה ג), ועוד אמרו חז"ל שכל הנביאים קבלו את נבואתם במעמד הר סיני אלא שלא נתנה להם רשות להתנבא עד הגיע זמנם, ומביאים ראיה ממה שנאמר אצל מלאכי: "משא דבר ה' אל ישראל ביד מלאכי" (מלאכי א') ודרשו חז"ל לא נאמר "על מלאכי" אלא "ביד מלאכי", ללמד שכבר היתה הנבואה בידו מהר סיני, וכן נאמר בישעיה: "לא מראש בסתר דברתי מעת היותה שם אני ועתה ה' א-להים שלחני ורוחו" (ישעיה מח'), כלומר שמהר סיני הוא קבל את הנבואה אבל לא נתנה לו רשות לאמרה עד עתה.

"פן יש בככם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם ה' א-לקינו" (דברים כט' יז)

"לפיכך אני צריך להשביעכם" (רש"י)

מסביר הרמב"ן את פירושו של רש"י שהצורך להשביע כעת את ישראל באלה ובשבועה ובברית הזאת נובע מהחשש אולי נפתה לב חלק מהעם לשיקוצי מצרים כפי שעשו בעגל, או לשיקוצי עמון ומואב שראו בדרך כפי שהיה בבעל פעור, שהרי בברית הראשונה שהיתה בעת מתן תורה לא היו שם אלות וקללות. ואומר הכתוב "פן יש בככם... אשר לבבו פנה היום", מתייחס לאדם שכבר נפתה לעבודה זרה ובלבו הוא כבר מאמין בה היום הזה. או, "פן יש בככם שרש" פגע רע, שעתיד לפרוץ ולשנות ולהוציא פרחים רעים ולהצמיח מרורות, וזהו "איננו פה עמנו היום", כי האב הוא השרש, והבן הוא הנצר שמשורשיו יפרה. והזכיר הכתוב את השורש, לומר שהוא יכול להביא באלה את הדורות הבאים, שהשורש אשר ממנו הם יצמחו נמצא לפנינו היום, והוא בא בברית ובאלה הזאת.

"והיה כי יבאו עליך כל הדברים הברכה והקללה" (דברים ל' א)

שואל ה"אור החיים" הקדוש, מדוע הוצרך הכתוב לומר "כל הדברים האלה"? לא די היה לומר "והיה כי יבואו עליך הברכה והקללה אשר נתתי לפניך"? ומתוך על פי דברי חז"ל: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה" (ברכות נד.), כאשר הכוונה היא שצריך האדם לקבל את הרעה בשמחה כדרך ששמח על קבלת הטובה (ברכות ס.). וזוהי כוונת הכתוב: "והיה", שהוא לפי חז"ל לשון של שמחה, "כי יבואו עליך כל הדברים", תקבלם בשמחה באופן שווה, "הברכה והקללה". ואם היה הכתוב אומר "כי יבואו עליך הברכה והקללה אשר נתתי לפניך", היה נשמע כאילו כוונת הכתוב היא: "והיה", שהוא לשון שמחה, "כי יבואו עליך הברכה", ומילת "והקללה" נמשכת יחד עם מה שכתוב "אשר נתתי לפניך", ולא היינו יודעים שכוונת הכתוב "והיה" לשמח גם על הקללה.

נר' ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

שולמית רבקה בת אסתר נלב"ע טו' טבת תשפ"ה מרדכי נאור בן צביה ז"ל נלב"ע טז' ניסן תשפ"ה

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חברת חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"נצבים היום כולכם" (דברים כ"ט)

מסביר החיד"א בספרו "נחל קדומים" שראשי התיבות של המילים "נצבים היום כולכם" הם הנ"ך שהם האותיות באלפבית שאין להם בן זוג באטב"ח. כלומר ביחידות: א' + ט' = 10, ב' + ח' = 10, ג' + ז' = 10, ד' + ו' = 10. ולאות ה' לא נשאר בן זוג. וכן בעשרות: י' + צ' = 100, כ' + פ' = 100, ל' + ע' = 100, מ' + ס' = 100, ולאות נ' לא נשאר בן זוג. וכן במאות. (עפ"י מה שכתב רש"י שהאותיות הסופיות ממשיכות את הגימטריה של המאות, דהיינו ו' = 500, ס' = 600, נ' = 700, פ' = 800, צ' = 900) ק' + ק' = 1000, ר' + פ' = 1000, ש' + נ' = 1000, ת' + ס' = 1000, והאות י' נשארה ללא בן זוג. וזה מה שאנו משבחים את הקב"ה "הנך יפה דודי". ובהם הוא משבח אותנו "הנך יפה רעיתי"

"לעברך בברית ה' א-להיך ובאלתו... לבמען הקים אתך היום לו לעם" (דברים כ"ט)

מעיר ה"כלי יקר" שבכל הפרשה מדבר משה לישראל בלשון רבים החל מהפסוק: "אתם נצבים היום כולכם" (דברים כ"ט) ורק בפסוקים בהם משה מזכיר את הברית שה' כורת עם ישראל הוא מדבר בלשון יחיד, וזו הראיה שעיקר הברית היא לצורך הערבות ההדדית של בני ישראל. שמצד הערבות יהיו כל בני ישראל כאיש אחד שבזמן שיש לאדם מכה באיבר מסוים אזי כל גופו מרגיש זאת, כך בזמן שאחד מישראל חוטא כל עם ישראל מרגיש זאת כמו שנאמר בחטא של עכן "חטא ישראל" (יהושע ז' יא) וכן אמרו במדרש על הפסוק: "שה פזורה ישראל" (ירמיה נ' יז) "למה נמשלו ישראל לשה? מה השה בזמן שלוקה באחד מאבריו, כולם מרגישים, אף ישראל, עכן לבדו חטא וכתוב 'חטא ישראל'". לכן, מבקש משה בלשון היחיד, להורות לבני ישראל, שבהכרח עליהם להתאחד ולהיות אגודה אחת ולחוש ערבות הדדית איש כלפי רעהו, כפי שמרגיש הגוף כאשר נפגע אחד מאבריו.

"על מה עשית ה' ככה לארץ... אשר כרת עמם ברית בהוציאו אותם מארץ מצרים" (דברים כ"ט כד-כה)
אומר ה"משך חכמה" שבני ישראל היו אנוסים לקבל עליהם את הברית, מפני שהיו במצב שהלכו במדבר והמצרים רדפו אחריהם וכל מהלכם היה בדרך נס עמוד ענן ואש ומן ובאר, כך שאם לא היו מקבלים עליהם את הברית לא היה להם תקומה אפילו יום אחד בדרך הטבע, לכן היו בני ישראל מוכרחים לקבל עליהם הברית. ופירש הרשב"א שהקב"ה נתן לבני ישראל את הארץ במתנה בתנאי שישמרו את בריתו, אם כן כאשר יעברו ישראל על הברית תתבטל המתנה, שכיון שבטלה הברית חוזרת המתנה של הארץ לנותן המתנה. וזה מה שאומר הכתוב, כיון שבעת "הוציאו אותם מארץ מצרים" "כרת עמם ברית" ויכלו לטעון טענת אונס, לכן בטלה המתנה, לכן שפך ה' את אפו וחמתו על הארץ בלבד, שלא כמו בסדום שם גם נהרגו האנשים כאן התקיים "וישליכם אל ארץ אחרת" שיהיו ישראל מתנודדים וגרים בארץ לא להם "כיום הזה".

"הנסתרות לה' א-לקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם" (דברים כ"ט כז)

ה"תוספת ברכה" מפרש שהכתוב מדבר בעניין הערבות. כי בתוכחת בחוקותי נאמר: "וכשלו איש באחיו" (ויקרא כו' ז), ודרשו חז"ל "איש בעון אחיו, מלמד שכל ישראל ערבים" (סנהדרין כז:). אם אינם מוכיחים ומוחים במקום שאפשר. ואילו בתוכחה בפרשת כי תבוא לא מוזכרת הערבות, ולכן אפשר לומר שהפסוק: "הנסתרות לה' א-להינו והנגלות לנו ולבנינו" בא לציין את הערבות. כי "הנסתרות" הן העבירות שנעשות בסתר והן נסתרות מאתנו, משפטן "לה' א-להינו", כי הוא יודע את הנסתרות והוא יתחשב עם עושיהן, "והנגלות" אותן עבירות שגלויות וידועות, החובה היא "לנו ולבנינו" להרחיק אותן ולייסר את עושיהן. מוסיף ה"תוספת ברכה" ומסביר שהנקודות שכתובות על המלים "לנו ולבנינו", הוא כי דקדוק הלשון, הנקודה (הכוונה לדגש חזק) באה תחת אות כפולה שדרושה לבא באותה המלה. וכאן צריך לקרוא את המילים "לנו ולבנינו" פעמיים, למעלה ולמטה, כלומר, "והנגלות לנו ולבנינו", כלומר העבירות הגלויות וידועות לנו ולבנינו לדורות, החובה לנו לבנינו לעשות כמצות התורה להרחיקן ולענוש עליהן.

"לא בשמים היא... ולא מעבר לים היא... כי קרוב אליך הדבר מאד" (דברים ל' יב-יד)

הכלל בדברים הגשמיים שהגוף צריך להם הוא שכלל שהדבר יותר נצרך לחיי האדם, כך יותר קל להשיגו והוא מצוי יותר בשפע. למשל האויר לנשימה, ההוא ההכרחי ביותר לחיות האדם, הוא מצוי בכל מקום ובכל זמן. אחריו המים, אשר משום נחיצותם לבריות הם מוכנים ומזומנים להן, ללא טרחה יתירה. ואמר רבי מאיר מיכל רבינוביץ, בעל ה"המאיר לעולם" שהכתוב בא ללמדנו שכך הוא הדבר גם במזון של הנפש. התורה היא כל כך חיונית עבור האדם, עד שהיה הוא חייב לעלות אחריה השמימה, או לנדוד אל מעבר לים, כדי להשיגה. אלא שמשום נחיצותה, לפיכך "לא בשמים היא", ואף "לא מעבר לים היא", אלא רק "בפיך ובלבבך לעשותו". כשם שהאויר לנשימה, מצוי בכל עת וכל מקום, שאם לא כן הרי עד שיטרח להשיגו ימות חלילה, כך התורה, משום שנפש האדם זקוקה לה בכל עת ומקום. לפיכך היא כל כך קרובה אלינו, ממש בפינו ובלבבנו. ללמדה ולקיימה.

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בן חמו בת סימונה, פרלה ביטון בת שמחה, אליס מורלי בת לאה, שולה לוי בת גורג'יה.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי) גמ"ח "בית יצחק": ספרים "לחנוכת בית" ו"ברית יצחק"
חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקן בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו
מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נווה גן פ"ת 20:00-20:45
לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315